

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по године 2 фор.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 фор., на по год. 3 фор.За све остале земље годишње
20 фран. у влату, на по године
10 фран. у влату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштом
упутницом непосредно админис-
трацији „Гласа Црногорца“ на
Цетиње, а коме је наручице, г.
Петру Рамадановићу, к. п. аген-
ту у Котор. Доноси се шаљу
уредништву. Рукописи се не вра-
ћају.За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет слова
по 2 новчића за први пут, а
за сваки даљи пут по 1 новчић.

СЛУЖБЕНИ ДИО.

Њ. Кр. В. Господар благоволео је наименовати г. Лавара Мијушковића, досадашњег књ. црног. консула у Скадру, пресједником Главне Државне Контроле, која ће се установити према већ обнародованом закону о истој о Спасову дне 1901. год. у „Гласу Црногорца.“

Горњим наименовањем г. Мијушковић као пресједник стекао је право контролисања свих финансијских рачуна свих без разлике државних, црквених, поштанско-телеграфских, општинских и т. д. надлежности према својој увиђаности, на основу чега не само што треба, него мора, свако надлежство одмах и у свако доба ставити на располагање пресједнику Главне Држ. Контроле или онеме, кога он одреди, све, што буде потребито за извршавање повјерене му дужности.

— На мјесто г. Мијушковића, који је 10 година вршио дужност књ. црног. консула у Скадру на опште задовољство Њ. Кр. В. свог увиђеног Господара и надлежног му г. министра, постављен је у истом својству г. Славо Рамадановић, досадашњи главни секретар мин. иностр. дјела.

— Њ. Кр. В. Господар благоволео је именовати за начелника у мин. иностр. дјела г. Карла Пигета, досадашњег професора Њ. В. Књаза Петра.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО.

ДВОРСНЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ.

— Пуковник г. Милош Васић, изванредни посланик Њ. Величанства Краља Србије код Њ. Краља В. Господара, повратио се данас са одсуства.

— Г. Суар, министар Франц. Републике на Цетињу, отпутовао је на одсуство, а заступаће га у дужности као отпјавник послова госп. Жорж Шино.

— Г. Барон од Макио, аустро-угарски министар на Цетињу, отпутовао у унутрашњост.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 10 јула.

Политички је свијет под утиском посјете и дочека Краља Виктора Емануила III у Русији и наша је дужност да бар блиједу слику тог дочека пружимо нашим читаоцима. Званични „Журнал де С. Петербург“ овако је поздравио долазак Увиђеног Госта: „Његово Величанство Краљ Италије сјутра долази у Петерхоф. Августејнши Владалац већ је посјетио Русију као престолонаследник. Од како је ушао на престо, ово је прва посјета, коју Његово Величанство чини иностранним Дворовима. Из самог почетка свога владања Краљ Виктор Емануил III знао је учврстити своју власт с великим ауторитетом, и Његово Величанство ужива код сво-

јих поданика дубоку љубав и поштовање, што доказује његова широка популарност. Обје династије везане су узама сродства и пријатељства. У Русији љубе Италију и усхићавају се италијанским генијем у свима његовим манифестацијама. С политичког гледишта интереси оба народа нигдје нијесу у антагонизму. У посљедњим догађајима обје владе дјеловале су заједнички у име права и цивилизације. Ето за што ће у Русији Виктор Емануил III наћи дочек најсрдачнији, и за што ће наш народ предустерити Августејншег Владоца с највећом поштом и топлиотом. Његово Величанство прати италијански министар иностр. дјела, који управља спољном политиком са свима познатом ширином погледа и успјехом.“

Петроградско „Н. Време“ између осталог вели: „Русија се вавда односила са искреном симпатијом према Италији, овој прекрасној земљи, толико милој свему образованом свијету, по успоменама, које су с њом везане. Оне пријатељске везе, које сала спајају Италију с напном вјерном савезницом, Француском, не могу да не утичу на руско-италијанске односе у смислу увеличања њихове срданости. Скорашње обновљење тројног савеза, који се прије сматрао непријатељским према Русији, благодарћи аближењу Италије и Француске и доласку Краља Виктора Емануила у Русију, добива сасвим другу боју. Јевропски мир, који чува двојни савез, добива нову потпору у аближењу Италије са Француском и Русијом. Краљ Виктор Емануил III не долази први пут у Русију. Као Престолонаследник он је г. 1890 путовао по Истоку и на повратку је посјетио Кавказ, Москву и Петроград. Г. 1894 италијански Престолонаследник као преставник свог оца, присуствовао је на погреб Цара Александра III, а после две године на радосне светковине крунисања. Али као Монарх Виктор Емануил најприје посјећује руског Цара. Искрени поздрав, које ће он сјутра чути, биће одједице осјећаја цијелог руског народа, који се срдечно обрадова посјетом Суверена Италије. Краљев брак с ћерком Црногорског Књаза Јеленом у највећем степену допринио је јачању наших симпатија према италијанском Краљевском Дому. Васпитана у Русији ћерка словенског Књаза, који је један од најмужевственијих бораца за словенску идеју, не може да не буде рођена руском народу. Дубоко жалимо, што Краљца Јелена није могла бити сапутницом свом увиђеном супругу на овом његовом путовању. С далекаг сјевера њој лета горући, искрени поздрав Руса, који ће сјутра дочекати уехићеним „Ура!“ Краља Виктора Емануила III.“

Даље „Н. Време“ овако је пошало измијењене здравнице Цара и Краља: „Здравце, које су јучер биле изговорене на великом обједу у Петерхофском Великом Дворцу, изазваће радосни одјек у срцама и рускога и италијанскога народа. Знамениити факт, што је италијански Краљ отпочео своје посјете с Русијом, истакнут је у Царевој здравници свом Увиђеном Госту. „Цијела Русија у томе види нови доказ веза правог пријатељства, које нас сједињавају,

и она се придружује нашим осјећајима“ — рекао је Цар, који је надовестио још следеће ријечи, које ће без сумње остати историјским у руско-италијанским односима: „Ова чувства и узајамне симпатије, које се све више и више појављују између наших народа, доприносе развиту односа најжељенијих са гледишта интереса наших држава“. Краљ Виктор Емануил са своје стране одговорио је: „Везе личног пријатељства, које нас тако срећно сједињавају, и добри односи, који већ одавна постоје између Русије и Италије, чине ми особито пријатном ову посјету. Ја сам дошао у Петроград, праћен осјећајима задовољства мога народа, који види у утврђењу ових узајамних веза мир и напретак“. Ове ријечи Монарха, чија је држава у тројном савезу, изазваће чувства дубоког задовољења у цијелом руском народу. Ствар мира, у служби које се Русија посветила, све више и више почиње побјеђивати... У даљем развиту руско-италијанских односа има веома благопријатна значаја и осуетво интереса наших, који би се укштавали. Остваривање Италијом њених историјских задатака не може нигдје додирнути Русију. Ми можемо спокојно одити раме уз раме, тежећи к постигнућу једне опште цијељи — удржање мира. Како се види на ступа нова, свијетла ера, почетак које ће можда и бити обиљежен аближењем непоколебивога франко-руског савеза с прекрасном Италијом“.

Да се види, какав одјав налази ова посјета Виктора Емануила III. у унутрашњости Русије, ево како пише „Јужни Крај“, који излази у Харкову: „Италија је већ одавна постала предметом снова Руса, који не живе о самом хљебу. Њени дивна природа, њени превратни вавдух, горе, море, величанствене успомене, грандиозна прошлост, њени развалине, храмови, дворови, галерије слика, њени генијални пјесници, умјетници, скулптори, архитекти, њени знаменити учени и мислители, који састављају славу свих времена и свих народа, њени тако богато обдарени народ, њени старјане, и савременост — све то већ одавна вуче к себи Русе с неодољивом силом. Једни Руси претпостављају Инглеску Њемачкој, а други Њемачку Инглеској, но сви она слагали су се и слажу се, да о Италији не може бити два мијења; с тога сви они жељели су и желе њој добродошлицу, славу и сваки успјех; сви они су зато искрено жалили рану и мученичку смрт честитог Краља Умберта; сви они за то поздрављају долазак у Русију Краља Виктора Емануила III, и виде у њему жељеног госта свога обожавањег Господара и великодушног Монарха прекрасне Италије. Да, и не може се не поздравити сина Краља Умберта и унука првог италијанског Краља, „Краља Поштењака“, Виктора Емануила II. Виктор Емануил III достојан је потомак свога оца и свога дједа. У пркос његове младости он је већ познат свему свијету, као

Народа својега отаџбине, чедољубивог, Друга мира, истини, художеств и науке.

С појмом о Италији везани су појмови о Рафаелу, Леонарду-да-

Винчи, Микеланђелу, Тицијану, Данту, Петрарки и т. д. и из новијег времена, о Россинију, Вердију, и т. д. Ко се није навикнуо да се клања пред овим именима, ко не зна, какав је значај имало италијанско сликарство на руско, колико је руска музика обавезана италијанској, ко није уживао у Салвинија, Росија, Дузе? Да живи Виктор Емануил III! У његовом лицу руски народ види не само италијанског Краља, него и преставника једне од највиших култура, познатих историји“. Па овдје наводи симпатије Руса према Италији. Гогољу је била Италија друга отаџбина. Пушкин није био у Италији, јер није никуд из Русије путовао, али његова дјела кажу да је са свом душом љубио Италију, што је и увиђамо његов гениј... И који руски пјесник није пјевао Италији, који Рус није се њом заносио? Па наводи неколико бесмртних стихова Мајкова. „То што је осјећао Мајков, више или мање осјећали су сви Руси и они који нијесу били у Италији, него је знаду само по историји и умјетности. Ко се сјећа времена Виктора Емануила II, Гарибалдија и Кавура, тај зна какавим је саучешћем Русија пратила уједињење Италије око Савојског Дома. Још једном: Да живи Виктор Емануил III! Да живи Сапојски Дом! Да живи прекрасна Италија! Да живи племенити и даровити италијански народ!“

Цетиње, 10 јула.

Поводом женидбе Њ. В. Књаза Мирка, неки листови пуштају се у тумачење и распоредања тог обичног догађаја, који само може изазивати симпатије код свих добромислићих и искрених људи. Изостављајући на страну најјесне туђинске листове, ми се чудимо само оним српским листовима, које узнемирује тај сасвим природни догађај у нашој Владајућој Кући.

Они се отуда боје рђавих посљедица, ако не и готовог раздора између цетињског и биградског Двора, ма да је добро познато, како се са Цетиња вавда тежило и настојало, да се установе и учврсте братски односи између та два српска стожера, што искључује и сваку помиса, која би могла шкодити тим братским односима.

Спомињу се породица г. А. Константиновића и њени данашњи односи са Краљевском Кућом Обреновића. Ми знамо, прије свега, да је г. А. Константиновић блиски рођак Краљевске Куће, и познајући сродничке осјећаје урођене свакоме Србину, који има и ону народну пословицу: „брат брата до јаме доводи, али га у љу не обара“ — ти неповољни односи могу доћи и престати, а што је главно, ти односи не могу вршити никакав штетни утицај на односе између Црне Горе и Србије. Вјековне традиције и политички правац наше Владајуће Куће тако је учвршћен, да не може подлећи никакој измјени.

Нека буду дакле потпуно мирни стране сви они, који се боје рђавих посљедица женидбе Књаза Мирка у односима између Србије и Црне Горе. Са Цетиња се није никад допуштало ни да се допуштају никакве мијењање у унутрашњим приликама Србије, чије унутрашње консолидирање захтјевају највећи опште српски интереси. Само кад би се могло с Цетиња штогод допринијети том консолидирању, слагло би се са нашим тежњама и нашим најживљим жељама. За то смо радосно и поздравили нову еру у Србији, која јој је то већ донјела.

И ми смо увјерени, да ће се сви за-
бринути браво умирити, кад се поврати са
свог допуста г пуковник Васић, који
ужива опште симпатије међу нама.

Њ. В. ВИКТОР ЕМАНУИЛ III Краљ Италије у Русији.

Први дан.

Њ. В. Краљ Виктор Емануил III
стигао је у Петроград 30 јуна. На руској
границы дочекали су га италијански по-
сликани у Петрограду граф Моро ди-Лаври-
јано с италијанским војним агентом гра-
фом Руђери и аташирани Његовом Вели-
чанству за вријеме пребивања му у Русији
генерал адјутант Књаз Долгоруки, генерал
мајор Оверов и побочни адјутант Нарик-
ки. Краљ је путовао у царско-руском по-
језду.

На Петерховској станици били су да
дочекају Краља придворни чиновни, лица
царске свите и заповједник петерховски,
са члановима италијанског посланства и рус-
ки министри; почасна чета са заставом и
музиком; до ње заповједници батаљона.
На 4^{1/2} дошли су Њ. В. Цар Цар. ВВ. Ве-
лики Књажеви: Владимир Александровић,
Андреја Владимировић, Алекса Алексан-
дровић, Паво Александровић, Димитрије
Константиновић, Никола Николајевић, Пе-
тар Николајевић, Михајил Николајевић,
Георгије Михаиловић, Књажеви Георгије
Максимилијановић и Александар Георги-
јевић Романовски Херцог Лајхтенбершки и
Њ. В. Херцог Георгије Георгијевић Ме-
кленбург Стрелички. За тим су дошли Њ.
В. Цар са Великим Књазом Насљедником.

Одма за тим полако је стигао царски
вов. Чета одаје почаст, музика свира ита-
лијански марш, застава пука поклања се,
сви држе руке на поздрав. Из салон-вагона
излази Њ. В. Краљ Италије. Цар и Краљ
љубе се и рукују. Цар представља Краљу
Велике Књажеве, па Краљ с Царем оби-
лави фронт почасне страже, уз свирање
музике италијанске химне. За тим Њихова
Величанства престају један другом своје
свите, па кроз царске одаје, раскопно на-
кићене, кренули су са станице у отворе-
ним колима. Станица је била богато иски-
ћена руским и италијанским заставима и
гирландама зеленим. Народ је било ве-
лико мноштво по петерховским алејама.
Сви су куће искићене заставима италијан-
ским и руским. Народ је одушевљено кли-
цао „Ура!“

Њихова Величанства дочекала су пред
Великим Дворцем министром дворца, двор-
ским надмаршалом и т. д. У Дворцу у
портретној сали биле су дворске даме Ца-
рица и Велики Књази. У гостином
салону дочекале су Краља Царице Марија
Феодоровна и Александра Феодоровна, Ве-
лика Књагиња Марија Александровна Хер-
цогинја Саксен-Кобург-Гота, Анастасија
Михаиловна Велика Херцогинја Меклен-
бург-Шверин, Јелисавета Маврикијевна,
Милида Николајевна, Марија Георгијевна,
Ксенија Александровна, Књагиња Стане
Николајевна Херцогинја Лајхтенбершка и
Принцеса Беатриса Саксен-Кобург-Гота.

Послије пријема Цар је одвео Узви-
шеног свог Госта у његове одаје. Затим је
Краљ са генер. адјут. Књазом Долгоруки
чинио посјете Узвишеним Особама.

У 8 сати у Петровској дворани Вели-
ког Дворца био је свечани сјед у част
Краљеву, на ком је било позвано 160 осо-
ба. Царски сто је био у виду покоја. Дво-
рава је раскошно искићена; у кој се на
плафона спуштају 12 бока кристалних. На
царском столу све посуђе сребрно. Ту су
у средини заузели мјеста Цар и Краљ јед-
ан до другога; с десне Краљеве Царица
Марија Феодоровна, с лијеве Цареве Ца-
рица Александра Феодоровна. До Царице
Марије Велики херцог Олденбуршки, Ве-
лика Књагиня Анастасија Михаиловна, Ве-
лика Књаз Владимир Александровић, Ве-
лика Књагиня Марија Александровна, Ве-
лика Књаз Паво Александровић, Велика
Књагиня Милида Николајевна, Велики
Књаз Андреја Владимировић, Велика Кња-
гиня Ксенија Александровна, Велики Књаз
Никола Николајевич, Књагиня Стане Ни-
колајевна Романовска, Херцогиня Лајхтен-
бершка, Велики Књаз Георгије Михаило-
вић, Књагиня Галицина, Принц Лудвик-
Наполеон и т. д. С лијеве Царице Алек-
сандровне: Велики Књаз Насљедник, Велика
Књагиня Јелисавета Олденбуршка, Велики
Књаз Алекса Александровић, Велики Кња-
гиня Јелисавета Маврикијевна, Велики
Књаз Михаил Николајевич, Велика Кња-
гиня Марија Георгијевна, Велики Књаз
Димитрије Константиновић, Велика Кња-
гиня Олга Александровна, Велики Књаз
Петар Николајевич, Принцеса Беатриса
Саксен-Кобург-Гота, Велики Књаз Срђ
Михаиловић, супруга италијанског послани-
ка, Књаз Георгије Максимилијановић Ро-
мановски, херцог Лајхтенбершки, дворска
дама Монон, Георгије Георгијевић Меклен-
бург-Стрелички и т. д.

Према Величанствима министар дво-
ра, а с десне му: италијански министар
Принета, граф Ламадорф, министар итал.
Краљ Двора Понцио-Ваља, Књаз Волкон-
ски, генер. адј. Бруати, и т. д. а с лијеве
италијански посланик граф Моро ди-Лаври-
јано-де-дела-Монте, обер-прокурор Побједо-
носца, итал. обер-церемонијер граф Ђапо-
ти, и т. д. За осталим столовима били су
остали позвани.

Преко објела Цар је подигао следећу
здравницу: „Са живим и дубоким задовољ-
ством ми дочекујемо Ваше Величанство. На-
ма је особито угодно, што Ваше Величанство
отпочиње своја путовања, дошавши код нас.
Цијела Русија види у томе нови доказ ве-
лаког пријатељства, које нас уједињавају,
и придружује се нашим осјећањима. Ови
осјећаји и узајамне симпатије, које се сле-
више и више манифестирају између наших
народа, доприносе развоју одношаја највеће
нижих у интересу наших држава. Ја срдич-
но захваљујем Вашем Величанству на Ва-
шој посјети и подижем чашу у славу и
срећу Ваше Узвишене Особе, Њихових
Величанстава Краљице Јелене и Краљице
Матере и све Краљевске Породице. Пијем
за напредак Италије!“

Музика је нитонирала италијанску
химну, па је Краљ одговорио овом здрав-
ницом: „Ја Вам захваљујем, Величанство,

на Вашем срдичном дочеку и на љубавним
рјешенима, управљеним мени и мом народу.
Веће личног пријатељства, које нас срећно
спајају и добри односи, који постоје одав-
на између Русије и Италије, чине ми осо-
бито угодно ову посјету. Ја долазим у
Петроград праћен задовољством мог народа,
који види у утврђивању ових веза ново
јамство мира и напретка. Са овим осјећа-
њима подижем чашу у част Вашег Царског
Величанстава, у славу Вашег царевања, за
напредак Русије и за срећу Њихових Ве-
личанстава Царице Марије Феодоровне и
Царице Александре Феодоровне као и све
Царске Породице!“

Музика је одсвирала руску народну
химну. За вријеме објела свирала је при-
дворна оркестра. Послије објела служена
је кафе. Краљу су били представљени рус-
ки министри, први придворни чиновни и
генерал-адјутанти.

Други дан.

У Петрограду. Њ. В. Краљ Виктор
Емануил III у јутру 1 јула отпутовао је
из Петерхофа на царском јакту „Алексан-
дрија“ са својом руском и италијанском
пратњом у Петроград, уз поздраве из то-
пова са петерховског појеног пристаништа,
и са царског јакта „Царевне“. На Неву
пустила се „Александрија“ к царском при-
стану уз клицање са војених бродова „Ура!“
На невојој обали гомилао се народ. Све
куће су биле искићене заставима итали-
јанским и руским и застерт материјама
народних боја. На Инглеској обали, близу
Николајевског моста, висила се дивна ка-
пија, искићена заставима и грбовима ита-
лијанским и руским са натписом „Salve.“
Код царског пристана упаражена је била
почасна стража са заставом и музиком. У
сушет Његовог Величанства ту су биле са-
купљене све војне и грађанске власти пре-
стонице. Кад се Краљ искрцао аташирани
му Књаз Долгоруки представио му је вла-
сти, с којима се краљ поздравео. Преседе-
није петерградске општине поздравео је
Краља овом бесједом: „Ваша Краљевска
Величанство! Сматрам себе изванредно
срећним, што ми је у дио цела висока
част да поздравим Краља Италије у име
петерградског становништва. Ваша прија-
тељска посјета нашем обожаваном Монарху
особито је драга нама вјерним члановима
Русије и слугама нашег Господара. Ми
вјерујемо, да велики позив на мир, као
опште благо цијелог човјечанства, ваљави
одзива у срцима људи и ми вјерујемо, да
ће брзо наступити оно благословено при-
јеме, када ће ратни блијесак оружаног
мира покринути испред јарке свјетлости
зоре истичућег сунца љубави, правде и по-
бједе правде у славу Суверена, који про-
глашавају она велика начела. Ето ва што
Петроград радосно дочекује Ваше Вели-
чанство и поздравља Вас, Високог Госта
нашег љубљеног Цара, и као знак чувства
искрене радости, коју осјећају Петрогра-
ђани, молим да примите хљеб и сѐ.“ Хљеб
је био поднесен на раскопном сребрном
поклањеном блуду, на средини којег је
емалирован грб градеки са натписом уна-
коло: „Од петерградске градеке општинске
управе Јула 1902.“ На хљебу је била у

истом руском стилу сланица. Краљ је при-
мио хљеб и сѐ и захвалио преставнику
града, па је прегледао почасну стражу,
прићен сјајном својом пратњом, уз звук
краљевског марша. Параивши своје велико
задовољство изгледом и држањем почасне
страже, опет се укључио на „Александрију“,
па с ње на царски параброду „Петерхоф“,
на ком је кренуо у Петропавловску цркву,
о за њим још два параброду са дјело-
вима свите. Тек се укључио „Петерхоф“, са
петропавловске тврђаве стадоше топови
грукати. Његово Величанство је дочекало
војеним почастима на обали, одакле је на-
међу шпалира гарнизона тврђаве, уз оду-
шевљено клицање „ура!“ гарнизона и пу-
блице, са сјајном пратњом дошао у цркву,
гдје га је дочекало црквено свештенство.
Краљ је највише приступио гробу Алек-
сандра III. и помоливши се ту, положио
је на гроб сребрни вијенац двоструки,
двине израде, са натписом: „A sua Maestà
l'Imperatore Alessandro III. 1—14 luglio
1902. Vittorio Emanuele III.“ Прегледавши
остале царске гробове и историјске знаме-
нитости црквене, Високи Гост је чинио
посјете посланицима велесила па је пошао
у италијанско посланство, гдје су били
позвани на ручак виши државни сановници
и преставници војске и флоте. Послије
ручка Краљ је разговарао са многим го-
стима. За тим су Краљу биле представљене
депутације италијанских колонија петро-
градске, московске и одеске.

У 3 уре последи подна Краљ је по-
шао у Зимни Дворец, гдје је у Павиљону
дворани примио дипломатско тијело. По
сланике велесила Краљ је примио једног
по једног. Прије 4 уре Краљ је кренуо на
станицу балтичке жељезнице, одакле се
повратио у Петерхоф. Свуда куд је Високи
Гост пролазио становништво га је оду-
шевљено поздрављало.

У Крсном Селу. Цар, Царица, ита-
лијски Краљ, Велики Херцог и Херцогиня
Олденбуршки, Велики Књази: Херцогин-
ја Саксен-Кобург-Гота, Марија Алексан-
дровна са шћерком, Велика Херцогиня
Мекленбург-Шверин Анастасија Михаило-
вна са шћерком, Велики Књажеви и Велики
Књази са многобројном свитом отишли су
у вечер из Петерхофа у Крсно Село цар-
ским појездом. На станици су их дочекали
чланови италијанског посланства са госпо-
ђама, особе царске свите и војнички начел-
ници и депутација сељачка са хљебом и
сољу на дрвеном блуду, покритом извезе-
ном руском марамом. Почасна стража
упаражена са хором трубача. Испред агра-
де станице отишли су на колима у другом
реду инострани војени агенти и свита Ви-
соких иностраних гости. Велики Књажеви
Борђе Михаиловић, Петар Николајевич и т. д.

Царски воз је стигао у 6 сати. Тру-
бачи су засвирали. Цар, Краљ и Велики
Херцог Олденбуршки обили су фронт
почасне страже. На просторном пољу у на-
около размјештена је војска у логорию.
Свуда се разлијела ратна војничка пјеса-
ма. Кад су Цар и Краљ на колима са
осталим Високим Особама, а Царице у
колима са Великим Књазињима кренули да
обилазе улогорену војску, засвирало је ита-

ЛИСТАК.

У ПРИЛОГ ИСТИНЕ.

(Наставак)

П.

Доказали смо аутентичним докумен-
тима, да су у Задру год. 1750 сматрали
Црну Гору самосталном и независном под
врховном влашћу цетињских владика, и
тако моћном, да је била сматрана опасном
сусјетком млетачке републике — прије
него ли ће Рајнх и Деситије отворити
ред српских књижевника, који ће писати
о слободи и независности Црне Горе. А
сада ћемо изнијети сасвим нови доказ сло-
боде и независности Црне Горе шест го-
дина послје овог знаменитог изјавиштаја
задарског Ардибекупа.

Г. 1901 изашла је у Болоњи књига:
„La guerra fra la Turchia e Montenegro nel
1756. Memorie raccolte e illustrate da Carlo
Malagola“ — гдје се описује по званичним
документима из млетачког архива ток рата
турско-приногорског г. 1756. О томе рату
Милаковић у својој историји Црне Горе го-
вори само, што га је изазвало, али о његовом
току ни ријечи; Медковић у својој исто-
рији Црне Горе наводи само један сул-
тански ферман уочи тога рата, из кој се
види цијел његова. Марко Драговић у
својој монографији „Митрополит Приногор-
ски Василије Петровић“, наводи неке до-
кументе из доба тог рата, који се на-
односе, али ни он не зна ништа о току
рата, а уз то не каже гдје се ти доку-
менти налазе. Само смо до сада имали на-
родом опјеване неке главније епике из
тога рата у „Српском Огледалу“ под на-
словима: „Синови Обилића“ и „Стан по-
лако Рогоје, много ти је обоје“.

Али сада, по званичним млетачким
највиштајама, који се хране у млетачком

архиву, хвала ученом италијанском про-
фесору, ми знамо куд се, колико и како
то ратовање развијало, и ко је сумњао у
припомињање епиконутих писаца о том
рату, његовој сумњи већ нема мјеста.

Било се нашло неколико домаћих на-
дајника, који усељд домаћег раздора пону-
дише босанском везиру харач. То је иза-
звало акцију турску да на лијепе покори
Црну Гору. У новембру 1755 млетачки
баило јавља на Цариград млетачком се-
нату, како је Султан Осман III управно
фирман Хаци-Мехмед-пашин босанском, из
кога се види, како су се неки главари
били подложили, али кашње да су били
наговорени од сунитског заповједника, да
не дају ништа босанском везиру, који без
Султана тражи харач из свог
приватног интереса. Уз то је дошао Вла-
дика Василије из Руенје и „обављајући
помоћ, потиче их (Приногорце) да не напу-
штају своје приватне непокорне држање
(loro primario contumace stato)“, чим би
успио „да одврати и побуни скоро трећи
дио народа“. За то Султан наређује
папи, да на лијепе гледа, да поврати
нешкорни на послушност (usando però la
douceur et affabilité con tutta la mansuetudine,
senza dar motivi di ostilità), па да испита,
да ли је законито наименовање Владике
Василија као помоћника на влади старог
Митрополита Саве, који је по својој силној
навали досада и Млетачима (Disprezzi del
Bailo di Constantinopoli (1754—1755) filza
276, lett. 2 nov. 1755; e allegate n. 6 al disp.
46.). Приногорци су остали упорни; што
више на граници погубили су Мустафату
са још шест Турака (Firman cit., filza
207 dei Disprezzi cit. (1756—1757) allg. n.
7 al disp. 56). Усељд те упорности 2 јула
1756, био је издан други ферман, којим
се наређује Хаци-Мехмед-пашин да напуне
Црну Гору (Disprezzi cit., filza 207, n. 65,
2 luglio 1756, e alleg. n. 1).

Достављајући то писмо, цариград-
ски баило изражава страх, да турска вој-

ска, кад крене против Црне Горе, не при-
лише свој неуспјех помоћи Млетача. При-
ногорцима. Отуда строге наредбе, да се не
би Приногорци помагали или примали
(Disp. del Prov. gen. di Dalmazia e Al-
bania, filza 186, 18 sett. n. 165 da Zara; e
filza 187, 18 ott. 1756, n. 5, da Zara). Тај
је страх још више растао, не могући схва-
тити потребу тако многобројне коњице
која „не служи за подухате у Црној Гори.“
(Disp. filza 146, 14 sett. 1856 n. 164). Бро-
довље је било готово у обрану Котора
(Senato, Secreta, Rettori, 1756, reg. 133;
disp. filza 188, 20 ott. 1757).

Ради енергичније ратне акције Хаци-
Мехмед-паша био је замијењен Топасалан-
папом (Disp. del bailo di Costantin, filza 207,
17 luglio 1856). Уз то нови ферман Сул-
танов даје одлучније наредбе к укроћењу
Приногораца, које су изненадили папу „јер
су противно умијереним наредбама првог
фирмана“.

На сваки начин босански папа утврди-
ла 12 августа да се војска сакупи на
Гацко. Провидитор млетачки управља „нај-
енергичније опомене“ митрополиту Сави,
савјетујући га да „што брже пружи ли-
јека престолујем алу“. (Disp. 3 agosto 1756).
Нагледа да Митрополит Сала а и Васили-
је нијесу били противни томе савјету, али
„Крајина“ одлучно одби обавезу на харач.
(Disp. 25 agosto 1856). Можда је Василије
приставао уз Саву само да добије времена,
јер није скривао наде у помоћ Руенје и
Аустрије. И није се варао, јер је изванредни
посланик млетачки у Цариграду Антонио
Дона писао сенату, 16 августа, да га је
походно руски министар, који га је по-
налогу своје Владарке молио, „да поднесе
сенату неке молбе у корист оних невољ-
них, који, у колико је познато Црном
Величанству, нијесу били ништа скривали
републици. Г. резидент је надоставно, да
саушепће Царичино у опасности прино-
горској и улагање добрих услуга код

сената потиче само једнакост и равност
ијере, с чега је осјећала тежак притисак,
којим је Порта пријетила једном народу
слободном и независном, да га силом при-
нуди да се подложи у поданство (ad un
popolo libero ed indipendente, per costringerlo
con la forza a sottomettersi alla sudditanza)“.
При свршетку млетачки дипломат опажа,
да није нишо ово заузимање Руса за При-
ногорце „познато су се и у другим приликама
провијали знаци (тог интересирања), као
што је познато мудрости високог сената“
(Disp. dell' amb di Costan, filza 207, disp.
16 agosto 1756, n. 60). Сенат је одма ва-
ложио свом посланику, да увјери руског
резидента, да република није у договору
с Портом против Црне Горе, тичући се
ту питања харача, у које се она није никад
мијешала (Lett. del Senato, reg. 1754—56,
lett. 25 sett. 1756).

У половини септембра, последи пово-
љених позива босанског паше да се покоре,
и усељд новог фермана да се војска крене
(Disp. 9 sett. e 14 sett. 1756), као да су
Приногорци на бурној скупштини пристали
бити на харач, али Василије као да их је
наговорио, да одложе одлуку (Disp. 18 sett.
1756). За тим се одлучило да се држи
општа скупштина на Цетињу; у октобру
би Приногорци били пристали на харач
под неким условима, усељд писма које је
московски министар управно Сави, које је
„смутило душу и задржало смјелост Васи-
лију“, али дјелије нације не пристадоше
(Disp. 5 e 10 ott. 1756, n. 168 e 170).

У половини септембра није било са-
купљено него 1500 коњаника арбанашких
и 400 у пратњи папа од Требини. Занипе
и Фоче, али 21 истог мјесеца већ је било
одлучено да 40000 војске из Босне и Ар-
баншје нападне Црну Гору. У почетку но-
вембра покрети турске војске из Дувна и
Купреса и артиљерија, која се „није могла
употребити кроз кршевите предјеле“, иза-
зваше сумњу републике, да Турци опет

лијански Краљевски марш. Како се подигло бурно „Ура“ при појави Цара и Краља, тако није престало за све вријеме опхода, пуно уру. Цар и Краљ јаким су поред кола Царица У другим колама сљедовале су Велике Књигоице: Јелисавета Маврикијевна, Милана Николајевна, Марија Георгијевна, Ксенија Александровна, Олга Александровна, Књигоица Стане Николајевна Романовска, Принцеза Беатриса и Цецилија Сјајна дуга пратња сљедовала им је. Гигантски хор од 1000 музичара свирао је италијански Краљевски марш Обишавши по логор Њихова Величанства повратила су се у царски павиљон, одакле је био диван поглед по пољани. Трибуне су пуне публике. Слика се не да описати. Почине концерт од 1000 музичара. У царском павиљону се служи чај. Хор почиње „Зору“, па „Кољ Славен“, и завршује се молитвом ова војничка свечаност.

Послије фамилијарног обеда у 10 сати била је преставља у Красноселском театру. Извршавали су се разни бојети. За вријеме преставе служени су 6 фети. Спектакл се завршио у 11 сати и 50 минута. Њихова Величанства и Њихова Царска Височанства разишле су се по Дворцима у Красном Селу.

Ову сјајну војничку свечаност петроградски листови описују потанко у неколико стубаца, што простор нашег листа не допушта.

(Саршиће се).

ДОПИСИ.

Скадар, 1 јула 1902. год. — Све до ове школ године у овд православној ерпској основној школи, због разних прилика и околности, није могло бити сталне ревизије, па према томе није се могао правилно оцијенити рад учитељски и успјех у школи.

Ове године ишло је друкче, јер је Његово Високопреосвештенство наш омиљени Архиепископ г. Нићифор одредио сталног ревизора у лицу г. Саве Јовановића опробаног учитеља и митрополитског скоро постављеног свештеника и намјесника у Скадру. Редовни су испити обављени 17. и 18. пр. мјесеца, а у присуству самог Архиепископа чије је присуство драгоцјено, а његова срца Скадарске Српчаци што се најбоље да виђети из поздравног говора изговореног од ученика III раз., Глигорија Бањуневича, Његовом Високопреосвештенству у учионици на дан испита. — Говор гласи:

„Свети Владико, ја и ова моја браћа — моји школски другови, а ерпски синови, пишамо у највишој радости, јер смо срећни — срећнији смо и од свих другова који прије нас свршише школу за то, што гледамо пред нама нашег омиљеног владика који ће виђети, како ћемо се и ми Скадарски ђацини чиним крестом прекретити и ерпском ријечи проговорити.

И ако смо овако мали, али опет ерпски осјећамо, живимо и радимо, па ти се обећајемо, даћемо и у будуће, када будемо порасли чувати свету вјеру православну, чувати језик ерпски и живити у братској љубави, слови и заједници.

Имоски не заузму, и за то је ту посаду појачаја (Disp. 1 nov. 1756). Али су се војске окупљале на путу у Гацко под заповјед Кјаја-паше, да из Никшића удри на Црну Гору. Црногорци се нијесу страшили, него чврсти у постојанству најодлучније, ако острба, на очајну одбрану“ (Disp. 18 nov.) У то је Василије једним бродом кренуо у Тријешће, да у Бечу и Русији тражи помоћ. (Disp. 24 nov.)

Око 11 децембра Турци су били на Чеву са великом силом. Црногорци су били у таквим тешким приликама да и самог которског провидитора побуђују на саучешће. „Несрећни становници разасули су се по планинама с дједом и са стоком; нагледа немогућно како могу надживјети муке од зиме и од глади“ (Disp. 11 decem. 1756). Али су и Турци много патили. Испочетка децембра Црногорци су владали „бољим позицијама између Цуца и Бјелица“, и надали су се „да ће турску војску принудити да одступи“, док су се Турци надали да ће зима и глад принудити Црногорце да предају (Disp. 7 decem. 1756). Турци су освојили Убле, а Црногорци су се били повукли да бране кланац Бјелички (Disp. 8 decem.). Зима и глад принудиле Црногорце да напусте и висице Бјеличке, које су Турци заузели са Ченом, Оаринићем и Цуцама, ударивши свој стан на Чеву (Disp. 14 decem.). Али зимне непогоде и многобројно дезертирање принудиле Турке да се повуку у Спуж (као што говори депеша од 26 децембра). Никшић и Грахово, и због тога, што је Кјаја паша био ранен у прса, „без оног усхија, који их је опчијао“ (Disp. filza 21, 30 gennaio, n. 24). Првих фебруара Турци су сасвим оставили Црну Гору, и которски провидитор Болду савјетовао је сенат, да не отуђује Црногорце, да би их задовољили, да престану прошли раздори (Disp. filza 21, n. 24).

У овој документираној радњи огледа се један велики рат, који је улијевао

А сада те молимо, митроносна главо, да нас благословиш Твојим Архиепископским благословом како би и даље истрајали у започетом раду“.

Испити су текли, може се рећи, онако како се само може пожељети и на задовољство Његовог Високопреосвештенства и присутних.

Ове године је одржан и сјајан церемонијалан испит у петак 21 јуна. За два дана уочи церемонијалног испита књијна је школа вијенцима, заставама и разним сликама. У тако декорисаној школи отпочет је испит тачно у два сата а у присутности губернатора скадарског вилајета Њ. Е. Шафир-вали-паше, Његовог Високопреосвештенства г. Нићифора, г. Шербина, царско-руског вицеоконсула и многих отијених лица и грађана града Скадра.

Испит је отпочет са цјевањем химне Султанове по свршетку које је држао дугачки говор о васпитању дјеце овд. учитељ Филип М. Протић који је од присутних са највећом пажњом саслушан. Послије говора а по раније утврђеном програму, настало је пропитивање из предмета што је ишло, може се рећи, на задовољство присутних. Од свих предмета највећа је занимало Њ. Е. валију и његову свиту пропитивање из Географије. — Послије пропитивања настало је декламовање највише шаливих декламадија које су пратиле са цјевањем pjesама.

На свршетку церемонијалног испита устао је Њ. Високопреосвештенство те је показао највише задовољство на постигнути успјех приликом овогодишњег испита. То исто је казао Њ. Е. валија. — За тим су се читале ђачке оцјене.

По свршетку свега почашћени су присутни слатким, кафом и ракијом.

При поласку валијиним пјевали су ученици химну султанову и раздале су четири ките цвијећа високим особама.

Тиме је довршен овогодишњи испит.

Послије двомјесечног борављења Њ. Високопреосвештенство г. Нићифор пошао је данас преко Подгорице за Беране са својим драгоманом, ђаконом и кандидатом свештеничким Обрадом Поповићем.

Митрополита су поздравили из Скадра чланови овд. општине, учитељ и свештеници пожељевши му срећан пут. —

Зета, 5 јула 1902 г. — Првог о м. изневао се на Плавници рашко-призренски Митрополит г. Нићифор, ту су га дочекали Зећани са својим капетаном г. Теодором Теодоровићем на челу и пропатили га до Побрежа, гдје су га опет предурели Подгорички грађани са кап. Г. Томом Радичевићем на челу. Они су га пратили до цркве подгоричке, храма св. Георгија, с које су звонили, а ту су га дочекали: свештеници са ђацима и грађанством на достојан начин. Поп Јован Радудовић изговорио је поздравну ријеч. Како је био паварни дан, то су Митрополиту свијем путем од Плавнице до Подгоричке цркве чинили се патиљери од народа и то је Митрополита јавно заинтересовало љубавношћу, услужношћу, предуретљивошћу са дужним поштовањем зетског и подгоричког народа задивила је Митропо-

страха републици млетачкој, и који је побудио руску Царицу Јелисавету, да дипломатским путем препоручи републици „слободни и независни народ.“ Турци су још с љета почели припреме чинити, па су удрили свршетком новембра, и тек првих фебруара оставили Црну Гору „окољени без оног усхија који их је опчијао.“ Тако пише которски провидитор Болду.

Ми смо ову радњу опширно приказали, тек је изашла, у овом листу. Матица Српска прима „Глас Црногорца“ и храни у својој библиотеци; и библиотекар Матице, г. др Радонић, ипак држи јавно предавање, да су Срби тек с почетком XIX вијека и то као турски поданици почели борити се за своју слободу и независност! ¹⁾

¹⁾ Проф. Малагола пише: „Један интересантан извјештај о овом рату, датиран с Цетиња 28 јануара 1757, налази се међу листицама „Inquisitori di Stato“ и ја га објелодављујем с другим документима, узетим из „Disparci del Provveditor generale in Dalmazia e Albania“, да се на једном и на другим схвати сав снажни ток рата, и уједино, с којих се морао прекинут. Први, ако не може по својој дати, расвијетлити до свршетка све ове догађаје, ипак се види у његовим разним дјеловима истинит, савијујући га са осталим документима, што имамо; (ми ипак вијесмо хтејли узимати у обзир тај извјештај за то што је са Цетиња, јер ипак модерни историци не уважавају домаће изворе, депеше, које га допуњају, пружају, обзиром на очигледно непријатељство млетачких власти, драгоцјено свједочанство снаге црногорске у овом рату, најдрагоцјеније и најважније, да се човјек дини, против неауторитетног колоса турског. Али осим ових докумената, што објелодављујем, много виша количина других од 1756 до 1767, што сам могао сабрати, осим већ споменутих депеша, депеше млетачког посланика у Турску, из Цариграда и Београда и изванредног провидитора из Котора, и с њима писма сенатског посланику и провидитору дилматинском, пружају материјал да циним о овом догађају у свим његовим појединостима.“

(Саршиће се).

лита. О свему је распитивао, све га је занимао, на све је пажњу обраћао.

Сјутрадан вором пошао је у Врањ, да посети ту најкрајњу тачку своје епархије. Прије шест ура био је пред црквом врањском, храмом св. Николе; свак се зачудио том његовом раном доласку. Народ се ломно од хитње да види свог духовног поглавара; то су узимали као неку врсту особите Божје милости, јер се нико из тог мјеста не сјећа, да је икад било сличне појаве. У храму је г. Митрополит осветио воду са својим ђаконом и два свештеника г. Војинком Поповићем, који му је био у пратњи из Подгорице и г. Филипом Мајићем. Распитивши се о свему, што се цркве, свештеника и народа тиче и добивши повољне резултате упутио се праћен свештеницима и мноштвом народа у село Врањ и одео је у кућу врањско-матугушког пароха г. Филипа Мајића, гдје је са својом пратњом ручао. На сикат послје подне пошао је за Тузе, да посети тушког кајмекана г. Мустафефендију. При свом поласку са сваким се милостиво поздрављивши сваког, ко му се руке дотакао, у глењу дјеца су трчала да га љубу у руку, а он сваког љубавно примио и потегао му. Ту је осјетио живу потребу за учитеља и нагласио је, да ће наредити, да ту буде један учитељ. На 2 сахата послје подне био је у Тузима. Предуретљивост и гостољубље г. кајмекана и тушког народа задовољава, али респект према странцу најпријатније изненађује. Из Туза је пошао за Подгорицу преко Ржаничког моста, гдје су га дочекали мноштво подгоричког грађанства и ноћивши у хотел Рогошића, пошао је сјутра ван у пет сахата за Беране. До Пељева Бријега имао је пратњу из Подгорице, а ту се с њима љубавно опретио и растао захваливши се на лијепој дочеку. Рашко-призренски Митрополит г. Нићифор оставио је међу нама најпријатније упечатње, а увјерени смо да је такве и односи.

Што се тиче овогодишње љетине, стока и њена пића осигурана је најповољније; народ, према здравствено стање задовољава, јако зебо од нероднице. Озимски усјеви нијесу нам дали најповољнијих резултата, ушљед велике траве, која је поплавила била озиме; кукурузовина је у кризи, дувана су слаби. Сјеверни вјетар, који је дувао скоро 15 дана сад се утишао; шљедују му велике врућине. Сјевер је нанио осјетне штете усјевима и биљу; много је поваљао и поломио Воће и винова лова стоје много боље него првијек година; поврће, према се не гаји у оној мјери, у којој се би могло, наплаћује муку. Пчела и свиlena буба јако је код нас зачепорена а и оно што је не задовољава са стањем. Требао би много и много већа пажња овиме двијема привредним гранама, а би се могло, само недостаје љубави и приљезности овиме гранама народне привреде. 20 јуна био је такав град, да га не памте старији нарашћа, секундирао му је сјеверни вјетар у свој својој снази. Та особита казна Божја гласила се поглавито на сиромашно племе Братоножиће. Све што би се бројало у овогодишњу љетину уништено је до нејеројатности. Оваци поваљани и поломљени; очевидац сам био кад су многи јадници пошли са косом да прикупе оно мало сламе, што је остало, за стоку; кукурузи поломљени сјевером и испресјејани градом; лјетосјеји и винова лова сруштени до пања. Једном ријечи овогодишња љетина у Братоножићима је до краја уништена. Жељети им је само истрајност у стрпљењу и провртљивост.

П. М.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 10 јула.

— Њ. Кр. В. Господар благоизволио је одликовати г. Рамадановића, новонаименованог консула у Скадру, III. ст. Данилова реда.

— Из Никшића нам пишу:

Веселе наше Књаженске Куће и у славном Оногшиту напло је искреног и ердачног одјека. На Петровдан је осванула варош искривена заставама, а народ је у гомилама хитао у величанствену световасилијевску цркву на литургију, као и у ову стару богомољу нашу, која остаје рјечитим спомеником и огледалом негдашње потиштениости овог краја, а и привржености потиштене раје својој светој православној вјери.

Послије литургије народ се скупио са чиновништвом војничким и грађанским на плацу, гдје су била најшештена сједишта, и гдје је општина била приредила различита пића. Ту се одма отворио ред сходних здравица, па је настало народно весеље, које се изразило у игрању и пјевању. Посред тога весеља наш старина г. Перо Костић подиже чашу за здравље и срећу Краљеве Јелене и Краља Виктора Емануила италијанског, која је све присутне усхитила. Одушевљено клицање се дуго разијегало.

И на овом весељу се одликовало наше вриједно пјевачко друштво „Захумље“, којим управља заслужни му корифеја г. Н. Лековић, и за то заслужује општу похвалу и признање.

(Високопреосвештени путник). Његово Високопреосвештенство рашко-призренски Митрополит, г. Нићифор, путујући из Скадра у Беране, прешао је преко Подгорице и Андријевце, и из једне и из друге наше вароши је телеграфом захвалио нашем Високопреосвештеном Митрополиту г. Митрофану на дочеку, који је свуда налазио преко Црне Горе од власти, свештенства и народа, на које му је депеше наш г. Митрополит братски одговорио. О његовом путовању преко Зете и дочеку у Подгорици потање се говори у нашем допису из Зете. Жалимо само што се овај пролазак преко Црне Горе Високопреосвештеног путника случајно о женидби Њ. В. Књаза Мирка, када су особито из Зете главари и првади народни били на Цетињу, јер смо увјерени, да му дочек шћаше бити свечанији, као што се приличи његовом високом достојанству, и као што то он лично заслужује.

(За Високе Дечане). Сјутра креће одовде дечански калуђер о. Висарпон у прошњу по Црној Гори за Високе Дечане, са овлашћењем и препоруком Његовог Високопреосвештенства Митрополита г. Нићифора. Ми смо увјерени да ће свак, коме је Бог дао да може, пружити помоћ овој светој Неманићкој задужбини, дивном споменику старе ерпске славе. Са патриотским задовољством разумјели смо да се овај наш манастир прилично избавио дуга, у који га је био увалио један недостојни његов старјешина; али се сада тиче друге невоље. Познато је да манастир има своје војводе у једном блиском племену арнаутском, који манастир бране од зликоваца. Прије двије године, кад су неке одличне ерпске фамилије из Призрена биле дошле у Дечане о Великом Госпођину дневи, зликовци су дошли у манастир, да их опљачкају или да им даду толико откупе. Срећом у манастиру су се трефили три војводе манастирске и они са још неким својима људима силом одбише и три зликовца убише. Отада манастир бране 100 низама, али војводе манастирске не смију никуд из куће од крви, прије него крв исплате, по сто дуката за сваку главу. А да су ови браниоци Високих Дечана и у стању да то исплате, као што нијесу, право би било, да то манастир исплати, као што и шћаше одма, да није био толико задужен; и на ту циљ ми смо увјерени, да ће свак радо помоћи оној светој Неманићкој задужбини.

— Из Шестана пишу нам:

На острвићу Брезовици и ове године је прослављен храм Риза Богородичине, обновљене задужбине славне владарке Јелене Балшићке. Како се дан храма, 2 јула, случајно о женидби нашег Књаза Мирка, тако ове године није било народа ни с Цетиња ни из Подгорице него само из ближих села Крњице и Драчевице. Послије литургије било је благодарње са многољетствјем за цно владајући Дом, а особито за здравље Унишене Владарке Књагиње Милене, коју је Свемогући Господ на овај Богородичин дан спасао. Послије благодарње је сљидио парастос славној зетској Владарци Јелени Балшићкој, која је ову цркву подигла. Народ из Крајине остаје вјечно благодаран оним Цетињанима, који су нам ову цркву обновили, а надамо се, да ће дотични одбор, који се прошле године појачао и са Подгоричанима, наставити своју бригу око уљешања ове црквице и самог острона, како би одговарало прошлости овог светог мјеста, а и племенитом значају обновљења ове црквице, драгоцјеном споменику из доба Балшића, чим би и остали манастири, по овим острвима запуштени, с временом оживјели.

Телеграми Бечког „Нор. Бира“.

ЛОНДОН, 8 јула. — При отварању новог клуба конзервативаца, Балфор је изјавио, да је Сализбери оставио односе Инглеске са иностранством врло пријатељске. Нападају континентални против Инглеске престали су, и надати се, да ће добри односи Инглеске са континенталним народима све више напредовати. Сализберијева политика ће се и даље наставити.

ПЕТРОГРАД, 8 јула. — Данас је постављена на шквар да се гради нова крстарица Орег, а спуштена је у море крстарица Орел у присуству Цара и Царице. Великих Књажева, дипломатског тијела и других личности.

АЛЕКСАНДРИЈА, 8 јула. — Константирамо је званично 416 случајева колере у Мохи.

БИОГРАД, 9 јула. — Парламент је саван на 24/7.

БЕЧ, 9 јула. — Румуњски Краљ доћиће у Ишл 3/8, гдје ће га доче-

кати Цар Франц Јосиф, а наставиће пут у Рогач 6/8.

ЦАРИГРАД, 10 јула. — Услед корака Аустро-Угарске и Русије узете су мјере административне и судске да се побољша положај у вилаетима косовском, монастирском, јанинском и солунском.

БИОГРАД, 10 јула. — По листовима Краљ и Краљица кренуће 15/10 пут Русије.

ПРЕТОРИЈА, 11 јула. — Бота и Делареј кренуће пут Јевропе преко Каптовна.

ЦАРИГРАД, 11 јула. — Колера се појавила у горњем Египту. Од 15 до 20 јула (по н. кал.) 154 случаја са 103 смртна.

Болест инглеског Краља.

ЛОНДОН, 6 јула. — Званично је одређен дан 9/8 за крунисање.

ЛОНДОН, 7 јула. — Краљ се настанља опорављати. Може стати на отвореном ваздуху већи дио дана.

ЛОНДОН, 9 јула. — Краљ се налази изврсно. Снаге се повраћају. Рана зараста повољно. Не може стати на ваздуху због ружног времена.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Почетком овог мјесеца истекла је претплата свима овим нашим претплатницима, који су се претплатили на наш лист до краја Јуна о. г.

Молимо с тога поштоване претплатнике, да претплату што прије обнове, како не би било прекидања у шањању нашег листа.

Претплата цијена овачена је на челу листа, а претплата се шаље поштанском унутрницом *Администрације званичних листова* на Цетиње, или коме је наручије, г. *Петру Рамановићу* у Котор (Cattaro — Dal matien.)

Цетиње, 10 јула 1902 г.

АДМИНИСТРАЦИЈА
ЗВАНИЧНИХ ЛИСТОВА.

БЛАГОДАРНОСТ.

Под утиском неизмјерне благовакости и примјерног признања мога скромног тридесетогодишњег службовања нијесам у стању достојно благодарити свима оним, који ме се сјетихе приликом мог славања. То је предато срцу вјечног незаборава.

На првом мјесту нека је хвала Његовом Краљу В. Господару, који ме је, по трагичној судбини моје породице, примио к себи, најмилостивије васпитавао, ради дичних успомена мојих предака.

Затим заувећу моје браће Куча из пред којих је сада већ покојни Војвода и Бригадир Васа Ивановић у споразуму са свима: г. г. командирима, капетанима и племенским првацима, затражио од Глав. Школ. Надзорништва дозволу, да обаве добровољним њиховим трошком прославу тридесетогодишњег мог службовања, — понајвише у учитељској дужности.

Најзад свијема племенским учесницима, као и браћи учитељима Зетске нахије, који лично учествоваше, чиме прославу увеличаше. Нек је вјечита хвала свима мојим милим поштованима и пријатељима из унутрашњости и изван државе, који браћавицима и писменим путем учествоваше у мојој радости: г. г. Марку Петровићу Гувернеру Приморско нахије, Ђуру Поповићу Глав. Школ. Надзорнику, Лазару Петровићу професору, Кап. Дру Ковачовићу, Кап. Николи Димитровићу, учитељским удружењима: Катунском, Морачком, Васо јевичком, Приморском и Ријечком; Окружном Судји Милу Мартиновићу, Кап. Стефану Рајичковићу, управнику Поште и Телеграфа Стеву Вујановићу, секретару Милану Рамановићу, секретару Петру Мартиновићу; Николи Вучинићу и Бекици Шобајићу; свештеницима: Игуману Лажбоског манастира Симеону Поповићу, Јовану Вујановићу и Нову Грујићу; учитељима: Димитрију Ђурићу, Луки Јововићу; на личном учашћу Павићу Маудићу; учитељима: Божи Милатовићу, Душану Петровићу; управитељу војених радионица Илији Хајдуковићу, подпоручнику Нову Гилићу и другима.

Особита нека је благодарност приређивачком Одбору: г. г. учитељу Зарији Радичевићу, мјесном школ. надзорнику, кап. Илији Поповићу, кап. Зарији Вуксановићу, секретару Милошу Ивановићу, официру Миљану Петровићу, као и укућној општини Косорскобичкој, који најсрданије с братскијем осјећајима за све пријеме трудите се да прослава што сјајнија буде.

Косор, 7. Јула 1902 године.

На снага благодарни:

поп Нукко Поповић, учитељ.

Р. 295

Бр. 53

1—1

О Б Ј А В А.

Министарство Финанције даваће монополисана пића на лицитацију 12 Августа 1902 год.

За монопол узимаће се следећа пића:

Шпирит од 40 гради, у бачвама разне величине,
Рум од 28 гради, у бачвама од 45 до 50 килограма,
Мастик од 22 града, у бачвама разне величине,
Алпенац жути, у бачвама од 45 до 50 килограма,
Шљива од 18 гради, у бачвама разне величине,
Шљива од 15 гради, у бачвама разне величине,
Лозова ракија (Гарра) од 18 гради, у разним судовима,
Коњак обични у бочиљама,
Аниж.

Контрат ће се дати ономе који се за најнижу цијену обвезе набављати из импоземства разна горња пића од најбоље врсте према мострама које се налазе у Канцеларији Министарства Финанције, — и предавати их франко на децимал у државне магацине: на Грахово, Његуше и Бар.

Контрат ће се учинити до 1 Јануара 1903 год., да се разна пића предаду према потребама и онолико колико за које мјесто буде одређивало Министарство Финанције.

Министарство тражиће од подизмача четири хиљаде круна кауције у сигурном непокретном имању.

Они који би жељели лицитирати морају се на горе-означени дан пријавити у Канцеларији Министарства Финанције, ће ће се држати лицитација на означени дан од 10 сати ујутро до подна, допијет са собом карту од кауције потврђену од надлежних судских власти, да је непокретност која је у карту именована, слободна од сваког пређашњег дуга — и предати је у Министарство најдаље 12 Августа 1902 до 10 сати прије подне, иначе неће имати право лицитирати.

Број 792.

Цетиње, 11 Јула 1902.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈЕ.

Уредник: Др. Л. Томановић.

Издавалац: Државна Штампарија.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Приликом нашег невакнадног губитка, приликом смрти нашег доброг: супруга, оца, стрица и браћевеника

Војводе ВАСА ИВАНОВИЋА

Бригадира Зетске Нахије

који испусти своју племениту душу 3 овог мјесеца на Цетињу, а у 60-тој својој години, наш срчани бол за покојником ублажило нам је опште саучешће и пажња према умрлом, те сматрамо за најпријатнију дужност овим путем се за ту пажњу и саучешће најискреније захвалили.

Нека је неизмјерна хвала Његовом Краљу. Височанству нашем Узвишеном Господару, који је са Својом високом посјетом и пажњом покојнику олакшавао болијест. Вјечито ћемо бити благодарни Њих. Краљев. Височанствима Њазу Данилу и Њагињи Милицы за високу пажњу и благонаклоност, коју покојном Војв. Васу укључаше за вријеме боловања и смрти му, када је Њезино Краљ. Височанство Њагиња Милица положила на мртвачку скрињу вијенац од свјежег цвијећа. Велика хвала Његовом Височанству Њазу Мирку, који је више пута посјетио покојника за вријеме боловања му и мртва га испратио до Црне Грете.

Хвала г. г. љекарима: д-ру *Петровићу*, д-ру *Огњеновићу* и д-ру *Банцу*, који су покојника брижљиво лијечили у болијести.

За похађање болесног Војводе *Васа*, односно за пропраћање његова лијеса, веома смо благодарни: Предејднику Држ. Савјета г. Војводи *Божи Петровићу*, државном савјетнику г. Војводи *Шаку Петровићу*; министрима: г. г. Војв. *Пламенцу*, Војв. *Гавру Вукровићу* и *Нису Матановићу*; г. г. Великосудјама, управитељима нахија, бригадирима и свом чиновништву и грађанству цетињском уопште, као и многој господи из унутрашњости, који су се у овој прилици напли на Цетињу и нашем покојнику особиту пажњу указали, и свој оној господи која нам браћавно саучешће у жалости изјавише.

Хвала протојерејима г. г. *Крсту Матановићу* и *Аксу Бојовићу*, који са осталим мјесним свештенством свештенодјејствоваше и пратише нашег покојника до Црне Грете.

Хвала официрском кору стојеће војске, који са војном музиком и четом војника пратише спровод при нашем одласку са Цетиња.

Хвала наставницима са Цетиња, који са својим ученицима увеличаше спровод.

Хвала грађанству ријечком, које са мјесним свештеником и чиновништвом на челу, пропратише спровод преко Ријеке.

Хвала Љепкопољцима, који са својим главарима дочекаше спровод при улазу у Зету, на Мирковом Мосту, и пратише га до гроба нашег покојника

Велика хвала главарима и становништву Подгорице и све Зете, који су покојника сачекали на Везировом Мосту и испратили га до вјечне му куће. — Хвала Циперима, који са својим бригадиром г. Војводом *Михилом Вучинићем* и осталим главарима дочекаше спровод и пропратише га до гроба.

Хвала Братоножићима, који са својим командиром похиташе да пропрате овог бригадира до црне му раке.

Још једном хвала Министру Војном г. Војводи *Илији Пламенцу*, и његовим пратицима: командиру г. *Ђузи Ђурђковићу* и ађутанту г. *Марку Гавровићу*, који нас пратише на тужном путу, од како смо пошлa са Цетиња док смо покојника у гроб саустили у родном му мјесту Кучима.

Хвала браћи Кучима што брацки похиташе да искрено ожалe свога Бригадира и Војводу. — Хвала учитељу голубовачком госп. *Јоку Гојнићу*, који се с покојником опростио дирљивим говором. — Свијема хвала, који нам ма чим прибавише утјехе у нашој великој несрећи.

Кучи, јула 1902 год.

О жалоскени:

Супруга: *Милена*; синови: *Гавро* и *Јагош*; брат: *Милић*; синовад: *Крсто*; браћевеници: официр *Иван*, командир *Настадин*, бригадни писар *Велиша* и остала родбина *Ивановића*

Р. 507.

Бр. 54

1—1

Приликом боловања, смрти и погребна наше миле мајке

И В А Н Е,

која се пресели у вјечност у дубокој старости 26 прошлог мјесеца, указато нам је велико саучешће, те не могасмо пропустити, да дотичним овим путем не заблагодаримо.

Искрена хвала г. г. д-ру *Бождару Петровићу*, шефу санитета и д-ру *Стеву Огњеновићу*, варошком физикусу, који су покојницу брижљиво лијечили у њеној болести.

Особита хвала господи: протојереју *Крсту Матановићу*, попу *Марку Мартиновићу* и ђакону *Крсту Лучићу*, који при спроводу и погребу покојнице чинодјејствоваше.

Незаборављена хвала цијелом грађанству цетињском уопште; без разлике узраста, пола и положаја, које је у великом броју походило за вријеме боловања и испратило нашу покојну мајку до вјечне јој куће. — Хвала пријатељима и сродницима из Доњег Краја, који су анетом дошли на погреб.

Такође хвала пријатељима са стране, који нам изјавише саучешће писмено или телеграфски. — Поново хвала свијема и сваком, који нам у овој прилици указао пажњу и саучешће.

Цетиње, 10 јула 1902 год.

О жалоскени синови:

Поп *Видак*, *Ђуро*, *Михаил* и *Стево Поповићи* — са цијелом родбином.

Р. 165

Бр. 55.

1—1

У К. Ц. Државној Штампарији.